

3. Dobrev, P. Proto-bulgarian runicin scriptions. Retrieved from <http://odnap11yazyk.narod.ru/pblang02.htm> (in Russian).
4. Zlatarski, V. (2002). История на българската държава през Среднитевекове [History of Bulgaria during the Middle Ages], Vol. 1–3, Sofia: Marin Drinov (in Bulgarian).
5. Kracheva, L. (2008). Българска музикална култура. От древността до наши дни [Bulgarian musical culture. From antiquity to our day]. Sofia: Mars (in Bulgarian).
6. Lyashevskyy, S. (2002). История Христианства в Земле Русской с I по XI век [History of Christianity in the Russian land with I the XI centuries]. Moscow: FAIRPRESS (in Russian).
7. Orphism. Newest Philosophical Dictionary. Retrieved from dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/417616-23k (in Russian).
8. Petrov, K. (2009). Български народни танци от Тракия [Bulgarian folk dances from Thrace]. Sofia: Slavena (in Bulgarian).
9. Toncheva, E. (1975). Bolgarski Rospev: compositional and structural features of the genre stikhira, *Проблеми ни старата българска музика* [Our old Bulgarian music problems], Sofia, pp. 95–159 (in Bulgarian).
10. Kholopova, V. (1980). Muzykal'nyy ritm [Musical rhythm], Moscow: Muzyka (in Russian).
11. Khristov, D. (1959). Teoreticheskie osnovy bolgarskoy narodnoy muzyki [Theoretical foundations of Bulgarian folk music], Moscow: Muzyka (in Russian).

УДК 78.03

DOI: <https://doi.org/10.25128/2411-3271.19.2.2>

Юлія Каплієнко-Ілюк

<https://orcid.org/0000-0002-6114-9680>
кандидат мистецтвознавства, доцент
Одеська національна музична академія
імені А. В. Нежданової
yuliyakaplienko@gmail.com

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ТА РОЗВИТКУ КАТЕГОРІЇ СТИЛЮ В МУЗИКОЗНАВСТВІ

У статті розглянуто основні дефініції поняття стилю. Керуючись історичним аспектом розгляду музичних явищ, розкрито сутність стильової категорії. Охарактеризовано проблеми визначення стилю з позицій дослідження категорії у працях науковців різних періодів розвитку музикознавства. Здійснено висновки щодо тривалої історії формування категорії стилю, багатозначності та багаторівневості застосування терміну.

Ключові слова: стиль, музичний стиль, музичне мислення, музична мова, індивідуальний стиль, історичний стиль.

Юлия Каплиенко-Илюк

кандидат искусствоведения, доцент
Одесская национальная музыкальная академия
имени А. В. Неждановой

ПРОБЛЕМЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ И РАЗВИТИЯ КАТЕГОРИИ СТИЛЯ В МУЗЫКОВЕДЕНИИ

В статье рассматриваются основные дефиниции понятия стиля. Руководствуясь историческим аспектом рассмотрения музыкальных явлений, раскрыта сущность стилевой категории. Охарактеризованы проблемы определения стиля с позиций исследования категории

в трудах ученых разных периодов развития музыковедения. Осуществлены выводы относительно длительной истории формирования категории стиля, многозначности и многоуровневости применения термина.

Ключевые слова: стиль, музыкальный стиль, музыкальное мышление, музыкальный язык, индивидуальный стиль, исторический стиль.

Yuliya Kapliyenko-Iliuk

Candidate of Art Studies, Associate Professor
Odesa National A. V. Nezhdanova Academy of Music

ISSUES OF DEFINITION AND DEVELOPMENT OF THE CATEGORY OF STYLE IN MUSICOLOGY

At the present stage of the studies of musical art, more and more attention is paid to the issues of style as an important category of musicology. Style is a multi-level category that is interpreted by scientists from different positions and views. Ambiguity of style predetermines long development of this category, evolution of its perception, emergence of new, modern studies that have become relevant in the scientific space.

The purpose of the paper is to reveal the problem of defining the style and the principles of using the term, taking into consideration the historical aspect of understanding this category in musicology.

The use of the concept of "style" began with the oratorical art of ancient Greece and can be found in the writings of Aristotle ("Rhetoric", "Poetics"), in musical art and architecture.

Aesthetic treatises of the Renaissance view style as a collection of certain features that make it possible to distinguish artistic phenomena among themselves. However, the term itself is used only in relation to figurative art, painting.

The concept of style is becoming more acute on the brink of the historical epochs of the late Renaissance and the Baroque, but is mixed with the category of genre. The need to use the concept of "style" in Art Studies was raised in the musical-historical works of the early eighteenth century. The basics of understanding the style, as a special manifestation of artistic and creative thinking, laid in the era of the Enlightenment, became the basis for most definitions of this concept.

Since the 19th century, interest in the style issues has increased, due to the growth of the personal factor in art, the emergence of national schools, including composer schools, in the epoch of romanticism; crystallization of the concept took place, its main meanings were polished.

In the first half of the twentieth century there appears a certain number of works, where, to varying degrees, the problem of style is displayed. In the development of style problems important became the achievements of B. Yavorsky and B. Asafiev, who identified the following ways in its study: the scientists are united by the common understanding of style, as the embodiment of musical thinking. The style of B. Yavorsky is connected with the historical and epoch-making value and manifests itself in the entire spiritual culture. B. Asafiev creates a rather original interpretation of the problem of style, the basis of which is the theory of intonation.

Realizing the ambiguity of the concept of style, presenting different approaches in understanding the style, its historical aspects and the principles of style analysis, M. Mikhailov gives his own definitions of the concept, revealing its content from different points of view. Thus, the scientist often relates the definition of style with the linguistic aspect and thinking.

The concept of style acquired significant development in musicology due to modern interpretations.

The category of style class has a fairly long history of formation and has prospects for further research, which is reflected in the nature of perception of the style of different periods of the history of music, individual and national style. Multiple meanings and versatility of the application of the term in musicology indicates broad possibilities of this category, the study of which makes it possible to reveal the essence of many aspects of contemporary art.

Keywords: style, musical style, musical thinking, musical language, individual style, historical style.

На сучасному етапі дослідження музичного мистецтва дедалі більше уваги науковці приділяють проблемам стилю як важливої категорії музикознавства. Стиль – багаторівнева категорія, котру вчені тлумачать з різних позицій та поглядів. Багатозначність стилю спричиняє тривалий розвиток цієї категорії, еволюцію її сприйняття, опублікування нових, сучасних досліджень, що набули актуальності в науковому просторі. Тому розвідки у цій галузі дослідження займуть належне місце у музикознавстві, доповнюючи вивчення даної категорії новими поглядами на проблеми музичного стилю.

Проблема стилю відіграє значну роль в музикознавстві й стала об'єктом дослідження багатьох учених минулого століття. В українському сучасному мистецтвознавстві висвітлення даної проблематики знаходимо в дослідженнях Н. Горюхіної [3], В. Москаленко [13], О. Маркової [8], С. Тишко [20], О. Сокола [19], О. Самойленко [17], С. Мірошниченко [12], І. Коханик [4], С. Шипа [21] та інших.

Мета статті – розкрити проблеми визначення стилю, принципи використання терміна, керуючись історичним аспектом розуміння даної категорії в музикознавстві.

Поняття “стиль” розпочали застосовувати ще в ораторському мистецтві Стародавньої Греції, воно є у працях Аристотеля (“Риторика”, “Поетика”), у музичному мистецтві й архітектурі. Трактат “Про музику” Плутарха визначає стильові ознаки різних напрямків та шкіл, стилі окремих музикантів-поетів (лад, ритміка, ритм, монодія). Естетичні трактати епохи Відродження розглядали стиль як сукупність певних особливостей, що дають змогу розрізнити художні явища між собою. Однак сам термін використовували тільки стосовно зображального мистецтва, живопису. У трактаті І. де Грохео “Музика” розроблена класифікація видів музичної практики (проста народна, складна правильна, церковна), яка має, усе ж таки, жанровий характер, але витлумачена в стильовому аспекті [14, с. 237].

Поняття стилю чіткіше набуло актуальності на межі історичних епох пізнього Ренесансу і бароко, але було змішане з категорією жанру. В трактаті Дж. Царліно “Dimonstrazioni harmoniche” у полемічній розмові між музикантами застосовано поняття “стиль”, проте у значенні манери [14, с. 513]. Виразніше та конкретніше про стилі висловився К. Монтеверді у передмові до своїх “Воєнних та любовних мадригалів”, диференціюючи стилі з позиції емоційного змісту музики: схвильований (*concitato*), м'який (*molle*) та помірний (*temperato*) [15, с. 93].

Необхідність використання поняття “стиль” у мистецтвознавстві була висловлена в музично-історичних працях початку XVIII століття. У музичній лексикографії того часу найбільш ранні визначення поняття “стилю” бачимо в “Музичному словнику” С. Броссара (1703 р.) [26], “Музичному лексиконі” І. Г. Вальтера (1732 р.) [31], “Музичному словнику” Ж.-Ж. Руссо (1768 р.) [30]. Руссо визначив стиль як “відмітний характер композиції або виконання”, що “значно змінюється залежно від країни, національного смаку, обдарованості авторів відповідно до змісту, місця, часу, теми, значення тощо” [30, с. 673]. Він розповідав про стилі творів німецьких, французьких та італійських музикантів, розрізняючи музику драматичну, камерну, церковну й симфонічну. Стильовими якостями дослідник наділив музичні інструменти, а також охарактеризував “мелізматичний”, “вільний” (імпровізаційний), танцювальний та інші стилі. Словник Вальтера трактував стиль багатозначніше, наводячи визначення, пов'язані з характером образного змісту, емоційним та соціальним станом: старий і новий, веселий, радісний, гострий, рівномірний, величний, високий, галантний, низький, підлий тощо [9, с. 80]. Стиль як характер змісту розрізняв Д. Шубарт у трактаті “Ідеї до естетики музичного мистецтва”, вказуючи на існування “церковного” й “драматичного” стилю та “стилю пантоміми”, під яким розумів танцювальну музику, поділяючи їх за національними критеріями [15, с. 329–338].

Інше бачення категорії стилю представив Й.-В. Гете у своїй статті “Просте наслідування природі, манера, стиль”, де дослідник розуміє стиль як вищий критерій оцінки естетичного, “вищий ступінь, якого може досягнути мистецтво” [2, с. 28]. Отже, основи розуміння стилю як

особливого прояву художньо-творчого мислення, що були закладені в епоху Просвітництва, стали основою більшості дефініцій даного поняття.

Із XIX століття посилюється інтерес до питань стилю, що пов'язано зі зростанням особистісного фактора в мистецтві, виникненням в епоху романтизму національних шкіл, зокрема й композиторських; відбулася кристалізація поняття, відшліфувались основні його значення. Велика увага категорії стилю у цей період приділена у працях О. Серова [18] та Г. Лароша [6]. О. Серов використовував термін “стиль” у різноманітних значеннях (“національний”, “індивідуальний”, “оперний”, “серйозний”, “легкий” та ін.), а Г. Ларош більше цікавився проблемами “стилю епохи”.

На межі століть набула значення віденська школа (А. Рігль, Г. Тіце, М. Дворжак, Г. Вьольфлін), роботи якої пов'язані з історією мистецтв, що вплинуло на музикознавство того періоду. Праці Х. Рімана (“Короткий посібник з історії музики з періодизацією за стильовими принципами та формами” [29]), Г. Адлера (“Стиль в музиці” [23]), “Метод історії музики” [25]), їх колективна праця “Посібник з історії музики” [24], Х. Пері (“Стиль в музичному мистецтві” [28]) та інші базовані на концепції музичного стилю.

У першій половині XX століття опублікована певна кількість робіт, де тією чи іншою мірою проглядається проблема стилю. Центральне місце серед робіт цього періоду займають дослідження Е. Курта [27], досягнення якого в галузі аналізу елементів стилю, індивідуальних та історичних стилів отримали загально визнаний пріоритет.

У розвитку стильової проблематики важливими стали досягнення Б. Яворського [22] та Б. Асаф'єва [1], які визначили наступні шляхи її дослідження: вчених поєднує спільне розуміння стилю як уособлення музичного мислення. Стиль у Б. Яворського пов'язаний з історико-епохальним значенням та проявляється в усій духовній культурі. Б. Асаф'єв створив оригінальну інтерпретацію проблеми стилю, основу якої становить теорія інтонації. Визначення категорії “стилю” вчений дав у ряді своїх робіт, перше з яких належить “Путівнику по концертах”, де термін охарактеризовано як “властивість (характер) або основні риси, за якими можна відрізнити одного композитора від іншого або твору одного історичного періоду (послідовності часу) від іншого” [1, с. 76–77].

Відомо також низку формулювань, які розкривають поняття стилю у ширшому, загальному мистецтвознавчому та естетичному значенні, а також у вузкому розумінні. Так, А. Луначарський визначав стиль як “певну сукупність особливостей самої концепції художнього твору (тобто його ідеї, образів) та його форм, що поєднують його з якими-небудь іншими творами, сукупність, отже, характерніших та об'єднувальних властивостей відомої групи художніх творів, які ми визнаємо такими, що належать до одного й того ж стилю” [7, с. 519]. Серед небагатьох дефініцій того часу виділяється трактування Х. Кушнар'ова, де відображена проблема стилю, пов'язана з аналізом: стиль – це “єдність закономірностей співвідношення: об'єкта та суб'єкта, загального і часткового, логічного та чуттєвого – словом, закономірностей усіх сторін і моментів форми та змісту” [5, с. 25].

Усвідомлюючи багатозначність поняття стилю, подаючи різні підходи в розумінні стилю, його історичних аспектів, принципів стильового аналізу, М. Михайлов надає власні дефініції поняттю, розкриваючи його зміст з різних поглядів. Так, вчений нерідко визначення стилю пов'язує з мовним аспектом та мисленням. Стиль, за його словами, – це “єдність системно організованих елементів музичної мови, обумовлена єдністю системи музичного мислення як особливого виду художнього мислення” [11, с. 117]. У широкому значенні поняття стилю вчений розуміє як “певну спільність повторюваних ознак, властивих певній кількості окремих явищ” [10, с. 40]. Основа кількох його визначень – спільність та єдність процесів: “Стиль – це об'єктивно існуюче вираження типологічної спільності, що поєднує певну кількість творів” [11, с. 49]; “Стиль у мистецтві, зокрема в музиці, – вираження певної єдності, що охоплює якусь кількість художніх явищ: творів одного автора або ряду авторів, у тому числі сукупність творів, що належать цілому історичному періоду” [10, с. 66]. Історичний підхід позначився на визначенні, в якому стиль – “вираження історичного розвитку творчого музичного мислення” [11, с. 119], а власне музичне мислення – основа психологічної дефініції поняття: “Музичний стиль – вираження особливостей музичного мислення як специфічної

художньо-творчої форми мислення” [11, с. 51]. Дослідник розглядає стиль і з позиції психології, розуміючи його як “особливу психологічну установку”, де увага спрямована “не на те, що відрізняє окремий текст від інших текстів, а навпаки, на те, що їх зближує” [11, с. 114] та психологічного сприйняття, де “стиль – це узагальнене уявлення, що існує об’єктивно в індивідуальній та колективній свідомості як результат практичного життєвого досвіду у вигляді повторного слухового сприйняття певної кількості конкретних творів” [11, с. 157]. “Результатом такого сприйняття, – пише М. Михайлов, – є згорнуті образи різних стилів (стильових систем), що виникли на основі реальних музично-художніх об’єктів” [11, с. 157]. Водночас вчений відображає й діалектичний метод та системний підхід при визначенні. Так, стиль М. Михайлов може розглядати “як особливого роду вираження закону єдності та різноманітності” [11, с. 115] та як “єдність органічно взаємопов’язаних, взаємодіючих елементів, що сукупно утворюють цілісну порівняно стійку систему” [11, с. 119].

Є. Назайкинський розглядає стиль як певну якісну категорію, яка “дозволяє в музиці чути, впізнавати, визначати того чи тих, хто її створює або відтворює” [16, с. 17]. Музичний стиль вчений визначає як “відмітну якість музичних творінь, що входять у ту чи іншу конкретну генетичну спільність (спадщина композитора, школи, напряму, епохи, народу і т. д.), яка дає змогу безпосередньо відчувати, впізнавати, визначати їх генезис та проявляється в сукупності всіх без винятку властивостей сприйнятої музики, поєднаних у цілісну систему навколо комплексу відмітних характерних ознак” [16, с. 20]. На думку дослідника, саме така дефініція унеможливує розбіжності та суперечності у зверненні до цієї категорії.

Значного розвитку поняття стилю набуло в музикознавстві завдяки сучасним інтерпретаціям. Так, С. Тишко, орієнтуючись на дослідження багатьох науковців, зокрема М. Михайлова, С. Скребкова, Є. Назайкинського, В. Медушевського, Н. Горюхіної та інших, визначив стиль як систему “стійких ознак музичних явищ, спосіб їх диференціації та інтеграції на різних рівнях (авторська індивідуальність, напрямок і школа, історична епоха, національна специфіка і т. п.), перехід їх смислових полів у конкретні системи музично-виразових засобів” [20, с. 5]. Уводячи у визначення усі складові генези та видових категорій, наповнюючи їх ширшим смисловим навантаженням, учений надав стилю значення феномену.

В аспекті загальної концепції дослідження О. Сокола, присвяченого музично-виконавським ремаркам, надано оригінальне визначення поняття “музичний стиль”, яке відрізняється багатоскладеністю компонентів та дозволяє охарактеризувати дане явище з урахуванням ознак стилістики музичної мови, її “емоційно-експресивних відтінків”. Отже, музичний стиль, за О. Соколом, – це “спосіб інтонаційно-художнього вираження особистісного смислу дійсності, який визначається змістом образу світу композитора та відповідним йому відбором і організацією мовних, мовно-мовленнєвих та експресивно-мовленнєвих засобів інтонування, що слугують створенню інтонаційно-художніх явищ (інтонаційно-комунікативних актів)” [19, с. 30].

Отже, не претендуючи на вичерпне наведення прикладів визначення поняття стилю, доходимо висновку, що категорія стилю має тривалу історію формування та перспективи подальшого дослідження, що відображається на характері сприйняття стилю різних періодів історії музики, індивідуального й національного стилю. Багатозначність і багаторівневність застосування терміна в музикознавстві свідчить про широкі можливості даної категорії, вивчення якої дає змогу розкрити сутність багатьох аспектів сучасного мистецтва.

ЛІТЕРАТУРА

1. Асафьев Б. Путеводитель по концертам: словарь наиболее необходимых терминов и понятий. Москва : Советский композитор, 1978. 200 с.
2. Гете И. Собрание сочинений в десяти томах. Том 10. Москва : Художественная литература. 1980. 514 с.
3. Горюхина Н. А. Очерки по вопросам музыкального стиля и формы. Киев : Музична Україна, 1985. 112 с.
4. Коханик И. Музыкальный стиль в ситуации “понимающего общения”: научный и творческий аспекты. *Науковий вісник*. Вип. 72. Київ, 2008. С. 28–39.

5. Кушнарёв Х. К проблеме анализа музыкального произведения. *Советская музыка*, 1934, № 6. С. 25.
6. Ларош Г. А. Собрание музыкально-критических статей. Том 1. Москва : Типо-литография т-во И. Н. Кушнерев, 1913. 440 с.
7. Луначарский А. Собрание сочинений. В 8-ми т. Литературоведение. Критика. Эстетика. [Ред. коллегия: И. И. Анисимов (глав, ред.) и др.]. Т. 1–8. Т. 8 : Эстетика, литературная критика. Статьи, доклады, речи. (1928–1933). / Ред. И. С. Черноуцан, У. А. Гуральник. Москва : Художественная литература, 1967. 654 с.
8. Маркова Е. Н. Интонационность музыкального искусства : научное обоснование и проблемы педагогики. Киев : Музична Україна, 1990. 183 с.
9. Материалы и документы по истории музыки. Т. 2: XVIII век (Италия, Франция, Германия, Англия) / пер. с итал., фр., нем. и англ. под ред. М. В. Иванова-Борецкого. Москва : Огиз ; Гос. муз. изд-во, 1934. 604 с.
10. Михайлов М. К. Этюды о стиле в музыке : статьи и фрагменты / Сост., ред. и примеч. А. Вульфсона; Вступ. статья М. Арановского. Ленинград : Музыка, 1990. 288 с.
11. Михайлов М. Стиль в музыке : Исследование. Ленинград : Музыка, 1981. 264 с.
12. Мірошниченко С. В. Стильове і нестильове в поліфонії. *Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського*. Київ, 2004. Вип. 38 : Музичний стиль: теорія, історія, сучасність. С. 41–53.
13. Москаленко В. Г. Творчий аспект музичного стилю. *Київське музикознавство*. Київ, 1998. Вип. 1. С. 87–93.
14. Музыкальная эстетика западноевропейского Средневековья и Возрождения / Сост. текстов и общая вступ. статья В.П. Шестакова. Москва : Музыка, 1966. 574 с.
15. Музыкальная эстетика Западной Европы XVII–XVIII веков / Сост. текстов и общая вступ. статья В. П. Шестакова. Москва : Музыка, 1971. 688 с.
16. Назайкинский Е. В. Стиль и жанр в музыке : Учебное пособие для студентов высших учебных заведений. Москва : Гуманит. изд. центр. ВЛАДОС, 2003. 248 с.
17. Самойленко А. Стиль как музыкально-культурологическая категория в свете теории диалога М. Бахтина. *Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського*. Київ, 2004. Вип. 37. С. 3–13.
18. Серов А. Н. Избранные статьи. Т. 1. Москва : Музгиз, 1950. 625 с.
19. Сокол А. В. Исполнительские ремарки, образ мира и музыкальный стиль. Одесса : Моряк, 2007. 276 с.
20. Тышко С. Проблема национального стиля в русской опере. Глинка, Мусоргский, Римский-Корсаков. Киев : Киевская государственная консерватория имени П. Чайковского, 1993. 117 с.
21. Шип С. В. Музична форма від звуку до стилю : навчальний посібник. Київ : Заповіт, 1998. 368 с.
22. Яворский Б. Л. Избранные труды. Т. 2, ч. 1. Москва : Советский композитор, 1987. 366 с.
23. Adler G. Der Stil in der Musik. I Buch. Prinzipien und Arten des musikalischen Stils. Leipzig : Breitkopf & Härtel, 1911. 279 p.
24. Adler G. Handbuch der Musikgeschichte. Band 1. Berlin : Max Hesses Verlag, 1930. 634 p.
25. Adler G. Methode der musikgeschichte. Leipzig : Breitkopf & Härtel, 1919. 248 p.
26. Brossard S. Dictionnaire de musique contenant une explication des termes grecs, italiens et français les plus usités dans la musique, etc. Paris, 1703; 2nd éd., 1705, Amsterdam : Aux dépens d'Estienne Roger. 388 p.
27. Kurt E. Musikpsychologie. Berlin : M. Hesse, 1931. 324 s.
28. Perry C. Style in musical art. London : Macmillan and co., limited, 1924. 439 p.
29. Riemann H. Kleines handbuch der musikgeschichte mit periodisierung nach stilprinzipien und formen. Leipzig : Breitkopf & Härtel, 1908. 292 p.
30. Rousseau J. J. Dictionary de musique. Т. 6: Musique. Paris : Lefèvre, 1839. 685 p.
31. Walther J. G. Musicalisches Lexicon oder Musicalische Bibliothec. Leipzig : Wolfgang Deer, 1732. 362 p.

REFERENCES

1. Asaf'ev, B. (1978). *Putevoditel' po kontsertam: slovar' naibolee neobkhodimyykh terminov i ponyatiy* [Concert Guide: A Dictionary of the Most Necessary Terms and Concepts], Moscow: Sovetskiy kompozitor. (in Russian).
2. Gete, I. (1980). *Sobranie sochineniy v desyati tomakh* [Collected Works in Ten Volumes], Vol. 10, Moscow: Khudozhestvennaya literatura. (in Russian).
3. Goryukhina, N. (1985). *Ocherki po voprosam muzykal'nogo stilya i formy* [Essays on Musical Style and Form], Kyiv: Muzychna Ukraina. (in Ukrainian).
4. Kokhanyk, I. (2008). Musical Style in the Situation of "Understanding Communication": Scientific and Creative Aspects. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi muzychnoi akademii Ukrainy im. P. I. Chaikovskoho: zbirnyk statei* [Scientific Herald of the Peter Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine: collection of articles], Vol. 72, Kyiv, pp. 28–39. (in Ukrainian).
5. Kushnarev, H. (1934). To the Problem of the Analysis of a Musical Work. *Sovetskaya muzyka* [Soviet Music], no. 6. p. 25. (in Russian).
6. Larosh, G. A. (1913). *Sobranie muzykal'no-kriticheskikh statei* [Collection of Critical Music Articles], Vol. 1, Moscow: Tipo-litografiya t-vo I. N. Kushnerev. (in Russian).
7. Lunacharskiy, A. (1967). *Sobranie sochineniy. V 8 t. Literaturovedenie. Kritika. Estetika* [Collected Works. Literature Studies. Critique. Aesthetics], [ed. I. I. Anisimov and others], Vol. 8: Aesthetics, Literary Critique. Articles, Reports, Speeches. (1928–1933), ed. I. S. Chernoucan & U. A. Gural'nik, Moscow: Hudozhestvennaya literatura. (in Russian).
8. Markova, E. N. (1990). *Intonatsionnost' muzykal'nogo iskusstva: nauchnoe obosnovanie i problemy pedagogiki* [The Intonation of Musical Art: a Scientific Rationale and Problems of Pedagogy], Kyiv: Muzychna Ukraina. (in Ukrainian).
9. Ivanov-Boretskiy, M. V. (Ed.). (1934). *Materialy i dokumenty po istorii muzyki* [Materials and Documents on the History of Music], Vol. 2: XVIII century (Italy, France, Germany, England), [trans. from Italian, French, German and English by ed. M. V. Ivanov-Boretskiy. Moscow: Ogiz; Gos. muz. izd-vo. (in Russian).
10. Mihajlov, M. K. (1990). Etjudy o stile v muzyke: stat'i i fragmenty [Studies on Style in Music: Articles and Excerpts], [ed. A. Wolfson; introductory article M. Aranovskiy], Leningrad: Muzyka. (in Russian).
11. Mikhaylov, M. (1981). *Stil' v muzyke: Issledovanie* [Style of Music: Study], Leningrad: Muzyka. (in Russian).
12. Miroshnychenko, S. V. (2004). Stylistic and Non-stylistic in Polyphony. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi muzychnoi akademii Ukrainy im. P. I. Chaikovskoho: zbirnyk statei* [Scientific Herald of the Peter Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine: Collection of Articles], Vol. 38: Musical Style: Theory, History, Modernity, Kyiv, pp. 41–53. (in Ukrainian).
13. Moskalenko, V. H. (1998). Creative Aspect of Musical Style. *Kyivske muzykoznavstvo* [Kyiv Musicology], Vol. 1, Kyiv, pp. 87–93. (in Ukrainian).
14. Shestakov, V. P. (Ed.). (1966). *Muzykal'naya estetika zapadnoevropeyskogo Srednevekovya i Vozrozhdeniya* [Musical Aesthetics of the Western European Middle Ages and Renaissance], Moscow: Muzyka. (in Russian).
15. Shestakov, V. P. (Ed.). (1971). *Muzykal'naya estetika Zapadnoy Evropy XVII-XVIII vekov* [Musical Aesthetics of Western Europe of XVII–XVIII centuries], Moscow: Muzyka. (in Russian).
16. Nazaykinskiy, E. V. (2003). *Stil' i zhanr v muzyke: Uchebnoe posobie dlya studentov vysshikh uchebnykh zavedeniy* [Style and Genre in Music: A Manual for Students of Higher Educational Institutions], Moscow: Gumanitarnyy izdatel'skiy tsentr VLADOS. (in Russian).
17. Samoylenko, A. (2004). Style as a Music and Cultural Category in the Context of M. Bakhtin's Theory of Dialogue. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi muzychnoi akademii Ukrainy im. P. I. Chaikovskoho: zbirnyk statei* [Scientific Herald of the Petro Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine: Collection of Articles], Vol. 37, Kyiv, pp. 3–13. (in Ukrainian).
18. Serov, A. N. (1950). *Izbrannye stat'i* [Selected Articles], Vol. 1, Moscow: Muzgiz. (in Russian).

19. Sokol, A. V. (2007). *Ispolnitel'skie remarki, obraz mira i muzykal'nyy stil'* [Performing Remarks, Image of the World and Musical Style], Odessa: Moryak. (in Ukrainian).
20. Tyshko, S. (1993). *Problema natsional'nogo stilya v russkoy opere. Glinka, Musorgskiy, Rimskiy-Korsakov* [The problem of national style in the Russian opera. Glinka, Mussorgsky, Rimsky-Korsakov], Kyiv: Petro Tchaikovskyi Kyiv State Conservatory. (in Ukrainian).
21. Shyp, S. V. (1998). *Muzychna forma vid zvuku do stiliu: navchalnyi posibnyk* [Musical Form from Sound to Style: Manual], Kyiv: Zapovit. (in Ukrainian).
22. Yavorskiy, B. L. (1987). *Izbrannye trudy* [Selected Works], Vol. 2, Moscow: Sovetskiy kompozitor. (in Russian).
23. Adler, G. (1911). *Der Stil in der Musik. I Buch. Prinzipien und Arten des musikalischen Stils* [The Style in Music. I book. Principles and Types of Musical Style.], Leipzig: Breitkopf & Härtel. (in German).
24. Adler, G. (1930). *Handbuch der Musikgeschichte* [Handbook of Music History], Vol. 1, Berlin: Max Hesses Verlag. (in German).
25. Adler, G. (1919). *Methode der musikgeschichte* [Method of Music History], Leipzig: Breitkopf & Härtel. (in German).
26. Brossard, S. (1703). *Dictionnaire de musique contenant une explication des termes grecs, italiens et français les plus usités dans la musique, etc.* [Dictionary of music containing an explanation of the most used Greek, Italian and French terms in music, etc.], Paris, Amsterdam, At the expense of Etienne Roger (in French).
27. Kurt, E. (1931). *Musikpsychologie* [Music Psychology], Berlin: M. Hesse. (in German).
28. Perry, C. (1924). *Style in Musical Art*, London: Macmillan and co., limited. (in English).
29. Riemann, H. (1908). *Kleines handbuch der musikgeschichte mit periodisierung nach stilprinzipien und formen* [Small Nandbook of Music History with Periodization According to Style Principles and Forms], Leipzig: Breitkopf & Härtel. (in German).
30. Rousseau, J. J. (1839). *Dictionary de musique* [Music Dictionary]. Vol. 6: *Musique* [Music], Paris: Lefèvre. (in French).
31. Walther, J. G. (1732). *Musicalisches Lexicon oder Musicalische Bibliothec* [Musical Lexicon or Musicalische Bibliothec], Leipzig: Wolfgang Deer. (in German).

УДК 785.1:781.7

DOI: <https://doi.org/10.25128/2411-3271.19.2.3>

Ілга Кольц

<https://orcid.org/0000-0001-7775-8408>

аспірант

Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

ilga86@ukr.net

ДОМРА ТА ЇЇ РОЛЬ В КОНТЕКСТІ ВІТЧИЗНЯНОЇ КУЛЬТУРИ ХХ СТОЛІТТЯ

У статті розглянуто історичні аспекти побутування домри в контексті культури ХХ століття. Визначено основні етапи, пов'язані з формуванням музичної культури, – зародження професійної освіти, становлення оркестрового виконавства. Наголошено на трансформації ролі народних інструментів у музичній культурі наприкінці століття. Підкреслено значення розвитку камерного домрового виконавства та розширення репертуару, призначеного для даного інструменту.

Ключові слова: домра, культура, репертуар, оркестр народних інструментів.